

DELHI PUBLIC SCHOOL, MIYAPUR

SANSKRIT (3rd lang) PRACTISE WORKSHEET

CLASS: VIII Sec: ____ Name : _____ Date: ____

1.विकल्पेभ्यः उचितं अव्यय पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

i) चिकित्साशास्त्रे बिल्ववृक्षः _____ उपयोगी अस्ति ।

a) बहि:   b) यदा   c) अतीव

ii) वृक्षाणां शोभा पुष्प - पत्र - फलैः _____ भवति ।

a) तदा   b) एव   c) कुत्र

iii) जनाः कदलीवृक्षस्य पक्वानि ,अपक्वानि _____ फलानि खादन्ति ।

a) एव   b) तथा   c) वा

iv) यदि वयं फलानि खादामः _____ स्वस्थाः भवामः ।

a) तर्हि   b) किम्   c) अत्र

2.विकल्पेभ्यः उचितं समानार्थकं पदं चिनुत -

i) वृक्षः - _____ ।

a) लता   b) ढ्रुमः   c) वनम्

ii) आगारा: - _____।

a) सागराः   b) पर्वताः   c) कोशाः

iii) क्षमता - _____ ।

a) क्षमा   b) संपन्नता   c) शक्ति:

iv) बहु - _____ ।

a) अतीव   b) नारी   c) समूहः

v) अनिल: - ।

a) अग्निः   b) जीवनम्   c) पवनः

vi) आमलकवृक्षः - _____ ।

- a) बिल्ववृक्षः   b) निम्बवृक्षः   c) अमृतवृक्षः

3. मेलनं कुरुत -

i) अगस्तमासस्य पञ्चदश तारिका	a) अम्बेडकर जयन्ति
ii) जनवरीमासस्य षड्विंशतिः तारिका	b) गान्धी जयन्ति
iii) अप्रैलमासस्य चतुर्दश तारिका	c) स्वतन्त्रता -दिवसः
iv) अक्टूबरमासस्य द्वि -तारिका	d) गणतन्त्र -दिवसः
v) सितम्बरमासस्य पञ्च तारिका	e) बाल -दिवसः
vi) नवम्बरमासस्य चतुर्दश तारिका	f) अध्यापक -दिवसः

- a. i) b ii) a iii) f iv) d v) c vi) e
b. i) d ii) f iii) c iv) a v) e vi) b
c. i) c ii) d iii) a iv) b v) f vi) e

4. विकल्पेभ्यः उचितं पदं चित्वा लिखत -

- i) जीवनस्य आधाराः _____ सन्ति ।
a) खगाः   b) वृक्षाः   c) पशवः
- ii) _____ नाम वृक्षः दिवानक्तम् ओषजनं यच्छति ।
a) कदलीवृक्षः   b) निम्बः   c) अश्वथः
- iii) भारतवर्षे जनाः स्वगृहे _____ नाम पादपम् आरोपयन्ति ।
a) तुलसीपादपम्   b) निम्बम्   c) अश्वत्थम्
- iv) वृक्षाः _____ सन्तुलने सहायकाः सन्ति ।
a) भोजनस्य   b) जीवनस्य   c) पर्यावरणस्य
- v) सवेगं _____ चलति ।
a) विद्युत्   b) वायुः   c) मेट्रोयानम्
- vi) मेट्रोयानेन यात्रा _____ भवति ।
a) विमला   b) अतिरमणीया   c) सरला

vii) _____ विना अद्य विश्वस्य कल्पना अपि कर्तुं न शक्यते ।

a) सङ्गणकम्   b) विज्ञानम्   c) दूरभाषम्

viii) अन्तर्जाल -जालकार्यक्रम - माध्यमेन जनाः _____ सङ्कलिताः कर्तुं पारयन्ते ।

a) व्यवस्थाः   b) सूचनाः   c) समाचाराः

ix) नरपतिः _____ निर्मातुम् अवाञ्छत् ।

a) राजगृहम्   b) सभागारम्   c) भवनम्

x) _____ घोषणां श्रुत्वा जनाः स्तब्धाः अभवन् ।

a) राज्ञः   b) गुप्तचरस्य   c) शिल्पिनः

xi) _____ शिल्पिनं प्रशंसन्ति स्म ।

a) नृपाः   b) श्रमिकाः   c) दर्शकाः

xii) गणतन्त्रोत्सवं द्रष्टुं जनाः _____ एकत्रिताः भवन्ति ।

a) रक्तदुर्गे   b) भारतद्वारे   c) राष्ट्रपति -भवने

xiii) नदी _____ समेताः गच्छति ।

a) वृक्षैः   b) पत्रैः   c) मधुरैर्जलैः

xiv) निशाकरः _____ वितरन्ति ।

a) ज्योत्सनाम्   b) प्रकाशम्   c) शितलताम्

xv) पुष्पितासु लतासु _____ गुञ्जन्ति ।

a) खगाः   b) भ्रमराः   c) कोकिलाः

xvi) धनुर्हस्तः _____ वनं प्रविशति ।

a) वनेचरः   b) आचार्य द्रोण   c) अर्जुनः

xvii) आचार्यः _____ कृत्वा जीविकाम् अर्जयति ।

a) उद्यमम्   b) युद्धम्   c) देशसेवाम्

xviii) _____ पवनः चित्तं प्रसादयति ।

a) तीव्र   b) निर्मलः   c) सुगन्धपरिपूर्णः

xix) धरायाः शरीरे प्रदूषणेन _____ जाताः ।

a) व्रणाः   b) छिद्राः   c) उपद्रवाः

xx) पञ्चतत्त्वैः _____ रचिता ।

a) मानवजातिः   b) सृष्टिः   c) भूमिः

xxi) नगरेषु _____ संख्या वृद्धिम् याति ।

a) वाहनानाम्   b) जनानाम्   c) भवनानाम्

xxii) _____ पाचन -क्रियायां सहायकः भवति ?

a) जलम्   b) वायुः   c) अग्निः

xxiii) मातृरूपेण _____ पूज्यते ।

a) धरा   b) लता   c) पिता

xxiv) संसारस्य जीवनं _____ अस्ति ।

a) नभः   b) गिरिः   c) जलम्

xxv) अग्नेः गुणः _____ ।

a) दहनम्   b) दया   c) प्रकाशः

xxvi) आकाशे _____ सञ्चरति ।

a) मण्डूकः   b) बसयानम्   c) विमानम्

5. विकल्पेभ्यः उचितं विपरितार्थकं पदं चिनुत -

i) विमलम् - _____ ।

a) सुन्दरम्   b) पुरातनम्   c) मलिनम्

ii) नवम् - _____ ।

a) पुरातनम्   b) मलिनम्   c) उत्तमम्

iii) सुखदा - _____ ।

a) सर्वदा   b) दुःखदा   c) समीपम्

iv) भूमौ - _____ ।

a) आकाशे   b) वने   c) मार्गे

v) सुदूरम् - _____ ।

a) गगने   b) समीपम्   c) अधः

vi) उपरि - _____ ।

a) स्वर्गे   b) आकाशे   c) अधः

6. विकल्पेभ्यः उचितं शब्दरूपं चित्वा लिखत -

i) नदी - प्रथमा विभक्तिः बहुवचनम्

a) नदी   b) नद्यः   c) नदयः

ii) बाल - षष्ठी विभक्तिः एकवचनम्

a) बाले   b) बालानाम्   c) बालस्य

iii) जल - तृतीया विभक्तिः बहुवचनम्

a) जलेन   b) जलैः   c) जलेभ्यः

iv) निशाकर - चतुर्थी विभक्तिः एकवचनम्

a) निशाकराय   b) निशाकरे   c) निशाकरात्

v) भानु - पञ्चमी विभक्तिः एकवचनम्

a) भानवे   b) भानुना   c) भानोः

vi) रवि - तृतीया विभक्तिः द्विवचनम्

a) रविभ्याम्   b) रवेभ्याम्   c) रव्यभ्याम्

7. उचित सन्धि /संधिच्छेदं चिनुत -

i) देवेन्द्रः - _____ ।

a) देवे+न्द्रः   b) देव + इन्द्रः   c) देव + ईन्द्रः

ii) नयनम् - _____ ।

a) ने+अनम्   b) नय + अनम्   c) नय + नम्

iii) सदैव - _____ ।

a) सद + एव   b) सदा + ऐव   c) सदा + एव

iv) भावुकः - _____ ।

a) भौ + उकः   b) भा + वुकः   c) भो + उकः

v) प्रति + ईक्षा - _____ ।

a) प्रतिका   b) प्रतीक्षा   c) प्रतीछा

vi) महा + औषधम् - _____ ।

a) महोषधम्   b) महाऔषधम्   c) महौषधम्

vii) पर + उपकारः - _____ ।

a) परोपकारः   b) परउपकारः   c) परौपकारः

viii) कृष्ण + अर्जुनः - _____ ।

a) कृष्णअर्जुनः   b) कृष्णार्जुनः   c) कृष्णार्जुनाः

8. उचितपदैः रिक्त स्थानानि पूरयत -

i) _____ उभयतः क्रीडाक्षेत्रम् अस्ति ।

a) विद्यालयम्   b) विद्यालये   c) विद्यालयस्य

ii) वानरः _____ अधः अवतरति ।

a) वृक्षात्   b) वृक्षाय   c) वृक्षस्य

iii) _____ विना न जीवनम् ।

a) जलात्   b) जलस्य   c) जलेषु

iv) अहं _____ प्रति धावामि ।

a) गृहात्   b) गृहम्   c) गृहस्य

9. उचित अव्ययपदैः रिक्तस्थानानि पूरयत -

i) _____ कार्यं मा कुरु ।

a) परितः   b) सहसा   c) परन्तु

ii) नगरं _____ वृक्षाः सन्ति ।

a) कदापि   b) यदा   c) परितः

iii) विद्यालयः गृहात् _____ अस्ति ।

a) दूरे   b) वस्तुतः   c) मिथ्या

iv) _____ महात्मा परोपकारी भवति ।

a) क्रमशः   b) प्रायः   c) कदापि

10. विकल्पेभ्यः उचितं शब्दं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत -

i) बालकः (पठ् + तुमुन्) _____ विद्यालयं गच्छति ।

a) पठितुम्   b) पठतुम्   c) पठित्वा

ii) शिशुः दुग्धं (पा + क्त्वा) _____ शयनं करोति ।

a) पिबित्वा   b) पात्वा   c) पीत्वा

iii) सः उद्याने (खेल + क्त्वा) _____ अधुना पठति ।

a) खलत्वा   b) खेलित्वा   c) खेलीत्वा

iv) बालकाः जन्तुशालां (दृश् + तुमुन्) _____ श्वः गमिष्यन्ति ।

a) द्रष्टुम्   b) दृष्टुम्   c) दृशदुम्